

Enhver hurtig Dampfortætning frembringer stærk Elektricitet, og deraf forstaaes de Lyn og den Torden, som ofte ledsager Skypompen.

Ö. mener, at de store Hagelbyger, som paa mange Steder og navnlig i Frankrig og det sydlige Tydskland ofte ödelægge et langt men smalt Landströg, vel kunde betragtes som Følger af en Skypompe, hvis Fod er i de lavere Skyer, og som maaskee rækker op til en betydelig Höide. Han troer ligeledes at der kan gives Lufthvirvler, som enten ere horizontale, eller nær denne Stilling, og troer at denne Tanke nærmere burde prøves ved Iagttagelser

Ö. tilstaaer at han med alt dette ikke har angivet Grundaarsagen til Skypompen, nemlig Hvirvlens Aarsag; thi dertil hørte, at man enten maatte vise at der havde været modsatte parallele Strömme i de höiere Luftegne over de Steder, hvor Skypompens Dannelse begynder, eller man maatte angive nogen anden Aarsag dertil; men han troer, at man hellere maa nöies med at vise den inderlige Sammenhæng mellem alle Naturbegivenhedens enkelte Særsyn, end opstille uhjemlede Formodninger. Derimod bemærker han, at det ikke blot er sandsynligt, at der kan gives Lufthvirvler i de höiere Luftegne, men at man endog har en umiddelbar Erfaring derom, idet nemlig et Luftskeib, som opsteg 1784 i Nærheden af Paris, kom i en saadan, og derved blev sat i den yderste Fare.

Candidat *Kröyer* har indsendt til Selskabet en Beskrivelse over grønlandske Amphipoder. Denne Afhandling, som fandtes værdig til at optages i Selskabets Skrifter, og hvorfor Selskabet tilkjendte ham sin Medaille i Sölv som et Agtelsestegn, vil findes aftrykt i det snart udkommende Bind. De mange nöiagtige Beskrivelser, den indeholder, tilsteder ikke vel et for nærværende Oversigt passende Udtog.

Candidat *Steenstrup* har vundet den af Selskabet udsatte Præmie for en Afhandling over de Forhold, hvorunder Naaletræstammer forekomme i vore Moser. (See neden Efterretningen om Priisoppgaverne).

Forfatteren giver først Monographier over Moserne "*Vidnesdam*" og "*Rudersdals Kroes Mose*". Den første af disse er et større og uregelmæssigere Basin, der fra Bunden til Overfladen viser forskjellige Afdelinger. Ved Randen af Mosen, umiddelbart paa den Grusskrænt, som omgiver Mosebasinet, findes et Lag af en mørkbrun og spröd Törvemasse, fornemmeligen bestaaende af Grene Naale og Kogler af Fyrretræer, hvis Rödder sees at have været fæstede i Gruset, og hvis Stammer ligge fra Skrænten ud i Mosen. Disse Fyrretræer

synes i enkelte Dele at afvige fra de Fyr, som nu voxe i Skandinavien. Over denne Masse ligger et Törvlag af samme Farve, men Levninger af Egetræet, Rödder, Löv og mindre og større Grene, ere fremherskende, blandede med Dele af Birketræet og af græsartede Planter; herpaa hviler det överste og mächtigste Lag, dannet af Elletræets Affald, af liggende og staaende Ellebuske, af Birk, Hasler og Pilearter.

I Midten eller den dybere Deel af Mosen træffes nederst en Ferskvandskalk af $1\frac{1}{2}$ Fods Mægtighed, hvori især forekomme talrige Skaldyr af Slægten *Limnæus*; Kalken indslutter et lille Indlag, omtrent $1-1\frac{1}{2}$ Tom. tykt, bestaaende tildeels af Blade af *Myriophyllum*. Over Kalken ligger en Törvmasse, som er 2—4 Fod tyk og dannet i dens nederste Deel af *Sphagnum*, höiere op af *Sphagnum* og *Lichen rangiferinus* L, og i dens överste Deel af en *Hypnum*, som synes at være *H. cordifolium*; i *Sphagnum*-Massen ere de fra Skrænten omfaldne Fyrretræer indhyllede, men Egetræerne findes først i den Afdeling af Massen, som er dannet af *Lichen rangiferinus* og *Hypnum cordifolium*, og heri maae de endog have voxet, da nogle af dem forekomme med Rod og Top indhyllede deri. Kun paa eet Sted blev der fundet flere (11) i naturlig Stilling staaende Rödder og korte Stammer af Fyrretræer, som röbede en meget forkröblet Væxt. Denne hele Mosudvikling dækkes af 2—3 Fod Törv, hvoraf, ligesom af det överste Lag ved Randen af Mosen, de staaende Rödder af Elletræer og Affaldet af samme Træart, udgjör den fornemste Deel. Birketræet findes igjennem alle Mosens Afdelinger.

Den anden Mose frembyder i det Væsentlige de samme Phenomener. Törven har dannet sig i et langt mindre med brattere Skrænter forsynet Basin: disse ere först klædte med et Lag af *Hypnum (cordifolium?)*; derpaa følger Fyrretræets Affald i et temmeligt tykt Lag, saa Egetræernes og Elletræernes Lag, hvilket er det mächtigste. Længere fra Randen og i den midterste Deel af Mosen iagttager man derimod følgende Lag: först et kiselrigt, bladet og skifret Lag af oplöste organiske Levninger, hvoriblandt erkjendes *Populus tremula* og Aftryk af Slægterne *Potamogeton*, *Equisetum*, *Myriophyllum*; derover ligger den egentlige Törvmasse, bestaaende af et Lag af *H. cordifolium*, i hvis nederste Deel ingen Fyrrelevninger spores, men i dens överste Deel findes baade Naale og Stammer af Fyrretræet, som ogsaa Rödder og Blade af Birketræet; af et Lag af *Sphagnum* og *Hypnum proliferum* L. uden andre fremmede

Indblandinger end Dele af Ege- og Birketræet, og af et Lag, som især er dannet af Ellelevninger og som mere eller mindre ligne det överste Lag ved Moseranden.

Med disse Iagttagelser sammenstilles nu Iagttagelserne fra andre Moser, saavel fra samme Egn som fra andre Egne af Landet, og Forfatteren troer ved den store Overeensstemmelse, han har fundet i disses Dannelse, at være kommen til følgende Resultater:

1) Med Hensyn til de Træer, som findes i vore Törvmoser, og som fornemmeligen have bidraget til deres Dannelse, kan man adskille 3 forskjellige Vegetationsperioder, Fyrretræernes, Egetræernes og Elletræernes, hvilke, skjönt forbundne ved Overgange, ere bestemt adskilte fra hinanden.

2) I den ældste af disse Perioder viser Tilstedeværelsen af Fyrrestammerne i Mosen at Skovene have bestaaet, idetmindste tildeels, af Træer, som nu ikke længere voxe vildt i Danmark, og deres Forekomst i Moserne overalt i de höiere Strækninger af Landet godtgjør at Fyrreskovene have været udstrakte over den störste Deel af dette. I den mellemste Periode have Skovene bestaaet af Træer, som nu ere blevne sjeldnere, men den sidste Periodes Vegetation knytter sig aldeles til den nuværende.

3) Fyrretræernes Periode ligger længere tilbage end Danmarks første Beboelse, medens enkelte Kunstfrembringelser synes at tyde hen paa at allerede i Egetræernes Periode Danmark var beboet af en Nation, som besad nogen Kunstfærdighed.

4) Alle Træerne, enten de ere brudte eller omvæltede med Roden, ligge med Toppen ud i Mosen, med Roden nær Randen eller paa Skrænten; da de altsaa ikke ligge imod noget bestemt Verdenshjørne, men deres Retning er afhængig af Mosens, kan det ikke antages at Træernes Omstyrtning har sin Grund i nogen voldsom Catastrophe, men er skeet ved sædvanlige Naturbegebenheder, ligesom den ogsaa indenfor samme Vegetationsperiode har fundet Sted til meget forskjellige Tider.

5) Naaetræernes Harpix har under det stærke Tryk og Vandets Indvirkning undergaaet en Forandring og er blevet til Schererit.